

James Matthew Barrie

Vnthuquan.net, 2009.

Bản chúc thư

Dịch giả: Lê Bá Kông

- 1 -

Sir James Matthew Barrie (1850- 1937) đầu tiên được người ta biết đến qua những tiểu thuyết và truyện ngắn, trong đó ông mô tả đời sống và đặc tính Ê-cốt một cách chính xác và bằng một giọng trào phúng thân yêu. Ông là một người có tầm vóc nhỏ, tính rất nhút nhát mà tâm trí ranh mãnh đùa giỡn che đậy một nỗi buồn sâu xa. Quan niệm của ông về tính tình con người, với khả năng vô tận của ảo tưởng tình cảm, thì lạnh nhạt, chán chường và bi quan về căn bản. Nhưng danh tiếng lớn lao và lâu dài nhất của ông là nhờ một loạt những vở kịch rất thành công, sâu sắc, duyên dáng và hay từ đầu đến cuối. Một vài vở có tính chất tả thực như vở: Every Woman Knows (Điều mà tất cả mọi người đàn bà đều biết). Một số khác thì hoang đường như Peter Pan. Nhưng tất cả những vở kịch này đã chứng minh là ông đặc biệt nắm vững những qui ước tả chân của bộ môn kịch ở đầu thế kỷ thứ 20 tại Anh- Quốc. Không ai so sánh được

với *Barrie* về cách tạo những hoạt động trên sân khấu; những hoạt động vừa vui vừa trực tiếp diễn tả những gì ông muốn nói ra và ông biết cách kết hợp những hành động đó với nhau một cách chặt chẽ và không tốn công. Nguồn hứng thú không lúc nào giảm và động tác tiến tới không lúc nào ngưng trệ. Tuy nhiên vở kịch cứ diễn tiến, duyên dáng và dễ dàng đến nỗi khán giả cũng không thấy được đó là do một nghệ thuật điêu luyện và chuyên cần.

Vở “*Bản chúc thư*” là một trong những thành công nhất của ông về loại kịch rất khó là kịch một màn; nó biểu lộ hầu hết những đức tính của một soạn giả mà ông có; trong ba cảnh ngắn, tất cả đều được diễn xuất trong một căn phòng, vở kịch đã đúc kết đời sống của hai người một cách mau lẹ và sắc bén. Vở kịch này phê phán hành vi cuối cùng trong đời hai nhân vật đó một cách nghiêm khắc và tàn nhẫn. Nhưng cách phê phán đó cũng không phải là thiếu tình thương. Một cách nhẹ nhàng nhưng ngậm ngùi, *Barrie* đã trình bày cho ta thấy những tình cảm đại lượng quý giá của ta rất thường khi chỉ đem lại cho ta những gì.

CÁC VAI

Ô. *Devizes*, cha

Ô. *Devizes*, con

Surtees, thư ký

Philip Ross

Emily Ross, vợ của *Philip*

Sennet, thư ký

Creed, thư ký

Cảnh là văn phòng của bất cứ luật sư nào. Cảnh này có thể và chắc hẳn sẽ mô phỏng tỉ mỉ một văn phòng có thực với tất cả những vật

phụ thuộc đặc biệt của nó, mỗi nét mực phải ở đúng chỗ của nó, nhưng với mực dính sẵn có, bất cứ văn phòng trống nào cũng thích hợp. Vật duy nhất tối cần cho căn phòng ngoại trừ hai người ngồi trong đó, là một bức chân dung Nữ Hoàng Victoria đóng khung treo trên tường cho biết khá rõ thời kỳ xảy ra cảnh đầu rồi hình này được thay thế bằng hình Vua Edwards, sau cùng bằng hình Vua George để cho thấy thời gian trôi qua. Ngoài ra không cần thay đổi gì khác. Dĩ nhiên là đồ đạc có thay đổi và mái ngói ở lò sưởi cũng đổi mới, và cuối cùng có người khám phá ra là những hoa ở bồn hoa cửa sổ đã héo; nhưng tất cả những cái đó không quan trọng gì tới động tác của vở kịch cũng như những bông hoa màu xanh còn tươi tốt vậy; sự kế tiếp của các vị quân vương biểu tượng một điểm cần hiểu là: thời gian trôi qua, nhưng văn phòng của cha con ông Devizes vẫn tiếp tục hoạt động.

Hai người đàn ông là Deviez Cha và Devizes Con. Cha thì trạc trung niên, thừa hưởng cái văn phòng phát đạt này từ nhiều năm nay và khi màn kéo lên, ta thấy ông đang lom khom xếp dọn bàn. Kể ra cũng thú vị khi nghĩ rằng trước khi ông cất tiếng nói thì ông đã làm cho tài sản của văn phòng tăng thêm 13 shillings and 4 xu.

Người con là một thanh niên rất lanh lợi, 23 tuổi, và khi màn kéo lên người ta thấy anh đang đu đưa một cách có nghệ thuật một chiếc thước kẻ giấy trên mũi anh. Anh tốt nghiệp ở Đại học đường Oxford--.

Trời ơi, nếu đem anh ra công viên Hyde Park thì thiên hạ sẽ chòng

chọc mà nhìn anh.

Dầu rằng ở công viên Bloomsbury thì trông anh có vẻ bảnh bao lắm.

Có lẽ ở văn phòng, trong số những thư ký thì Devizes Con còn lạnh lợi hơn khi còn ở Oxford, nhưng đó là một trong số vài điều mà người cha tinh khôn không biết rõ về anh.

Một người thư ký trung niên tên là Surtees, qua chiếc cửa độc nhất bước vào phòng, tiến tới chỗ hai cha con, người này có lẽ cũng đáng được chú ý, mặc dầu cử chỉ của anh là cử chỉ của một người đã từ lâu nghĩ rằng mình không còn chút quan hệ gì đối với mọi người chung quanh mình. Tuy nhiên ta hãy nhìn anh lần nữa đi (đó là điều là ít ai làm) và ta có thể đoán rằng anh vừa bị điện giật vì sờ vào giây điện và anh đang còn bàng hoàng vì điều đó. Anh mang một tấm danh thiếp vào cho ông Devizes Cha, ông này nhìn tấm thiếp đó và lắc đầu.

Ô. DEVIZES. “Ô. Philip Ross”. Tôi không quen.

SURTEES. *(có giọng nói đều đều)* Thưa ông, ông ấy nói trước đây hai hôm, ông ấy có viết thư cho ông trình bày công việc của ông ấy.

Ô.DEVIZES. Tôi không nhận được thư của ai tên là Philip Ross cả.

ROBERT. Tôi cũng vậy.

(Anh chú ý tới tài đầu đưa cái thước kẻ của anh hơn là tới một người có thể là thân chủ, nhưng Surtees nhìn anh một cách kỳ lạ.)

Ô DEVIES. Hình như Surtees nghĩ rằng con có nhận được thư mà!

(Nhìn về mặt của Surtees Robert cũng phải nghĩ lại việc đã xảy ra.)

ROBERT. À, anh cho rằng có thể là bức thư đó có phải không Surtees?

Ô. DEVIZES *(gắt)* Bức thư nào?

ROBERT. Ngày hôm kia, khi ba ra phố. Surtees mang tới cho con vài lá thư. Mồm anh ta há hốc *(về nghĩ ngợi)*. Có thể vì thế mà con đã làm như vậy.

Ô. DEVIZES. Con làm gì?

ROBERT. Bỗng nhiên con nhớ lại một trò chúng con thường chơi ở Oxford. Trong trò chơi này thường ta liệng những tấm thiệp từng tấm một vào một cái mũ. Phải khéo léo lắm mới làm được. Bởi vậy con liệng một lá thư vào miệng của Surtees lúc đó đang há hốc ra, nhưng lá thư không trúng mà lại rớt vào đồng lửa. Có thể đó là lá thư của Philip Ross.

Ô. DEVIEZ (*nhíu lông mày*). Tệ quá, Robert ạ.

ROBERT (*nói lễ phép*). Vâng, ba thấy con thiếu tập dượt mà.

SURTEES. Thưa ông, ông ấy có vẻ là một người rất nóng nảy và còn trẻ lắm. Chắc không phải một nhân vật quan trọng.

ROBERT (*lơ đãng*). Sao anh không bảo ông ta viết lại bức thư ấy?

Ô. DEVIZES. Làm như vậy không đúng mực.

SURTEES. Nhưng cô ta...

ROBERT. Cô nào? Ai?

SURTEES. Thưa ông có một thiếu phụ đi với ông ta. Cô ta đang khóc.

ROBERT. Đẹp không?

SURTEES. Có thể nói là đẹp một cách ngây thơ, ông ạ.

ROBERT (*Lấy làm thích thú*). À!

Ô. DEVIZES. Được rồi, khi nào tôi bấm chuông thì anh đưa họ vào.

ROBERT (*Giơ ngón tay có vẻ tinh ranh*). Surtees, và đây là một bài

học cho anh là đừng bao giờ làm việc mà há hốc mồm ra. (*Surtees cố mỉm cười để lấy lòng Robert, nhưng rất gượng gạo*). Không sao cả, phải không Surtees? Hình như anh không còn óc trào lộng nữa.

SURTEES (*Khá khúm núm*). Tôi e đúng như vậy. Không bao giờ tôi có óc trào lộng nhiều ông Robert ạ.

(*Anh lẳng lặng đi khỏi. Ở con người anh có một nỗi niềm xúc động bị đè nén làm cho sự việc thành thương tâm.*)

ROBERT. Thưa ba, Surtees có điều gì trái ý vậy?

Ô. DEVIZES. Đừng để ý tới nó. Ba giận con lắm. Robert ạ.

ROBERT (*có vẻ như chịu thua một điểm trong cuộc thảo luận công khai*). Ba giận con cũng phải.

Ô. DEVIZES (*nhú lông mày*). Mình chỉ có thể nói với ông Ross là mình chưa đọc thư của ông ta.

ROBERT (*ra vẻ thạo đời*). Nhưng có cần không ạ?

Ô. DEVIZES. Mình phải công nhận là không biết ông ta tới về việc gì.

ROBERT (*hiếu sự dè dặt của ba anh*). Nhưng mình lại không biết được sao?

Ô. DEVIZES. Con có biết được không?

ROBERT. Con tưởng con có thể dàn xếp ổn thỏa vụ này.

Ô. DEVIZES. Con giỏi lắm! Được rồi, ba để họ cho con tiếp đây.

ROBERT. Được ạ.

Ô. DEVIZES. Robert, đây là vụ đầu tiên của con đây.

ROBERT (*không có vẻ sợ sệt*). Ba cứ ngồi đó mà coi con; chỉ chưa đầy hai phút sau khi họ vào phòng này là con sẽ khám phá ra họ tới đây về việc rắc rối gì.

Ô. DEVIZES (*giọng khô khan*). Lúc nào ba cũng sẵn sàng học hỏi thế hệ mới. Nhưng lẽ tự nhiên là những anh già lạc hậu chúng tao cũng có thể làm được việc đó.

ROBERT. Làm cách nào ạ?

Ô. DEVIZES. Hỏi họ là biết.

ROBERT. Trời! Vậy thì con đi học Oxford để làm gì chứ?

Ô. DEVIZES. Có trời biết. Con đã sẵn sàng chưa?

ROBERT. Rồi ạ.

(Ồ. Devizes bấm chuông)

Ồ. DEVIZES. À này, mình không biết tên thiếu phụ.

ROBERT. Ba hãy quan sát cách con tìm ra tên nàng.

Ồ. DEVIZES. Thiếu phụ có chồng hay chưa?

ROBERT. Con liếc nhìn là biết liền. Và cha chú ý nhé, nếu cô ta có chồng thì đúng là anh chàng nóng nảy kia đã tìm cách len vào giữa cô ta và chồng cô; nếu cô ta chưa chồng thì đúng là cô nàng khóc sướt mướt này – đã len vào giữa anh chàng và vợ anh ta.

Ồ. DEVIZES. Con làm như một thầy bói đoán mộng vậy.

(Một thanh niên và một thiếu phụ được mời vào văn phòng: họ thương yêu nhau lắm, thế mà Robert không nhận thấy. Đó là điều hiển nhiên mà ta nhận thấy ở họ, hiển nhiên hơn cả bộ đồ rẻ tiền của thanh niên mà thiếu phụ mỗi đêm ép cẩn thận ở dưới nệm, hay là hiển nhiên hơn cả cái sức mạnh phát lộ trên nét mặt non nớt của anh. Nghĩ tới người thanh niên ấy và căn cứ vào trong những sự việc xảy ra sau đó, người ta tự hỏi không biết, nếu chàng đến một mình thì ta có thể đọc được trên nét mặt chàng có vẻ gì bối rối mà chàng không để lộ ra trong lúc có nàng ở bên cạnh. Có lẽ không; vẻ bối rối chắc hẳn là có, nhưng chưa hiện ra trên nét mặt. Với nàng cũng vậy,

mặc dầu nàng có thay đổi trước khi ta gặp lại cặp vợ chồng này nữa, nhưng bây giờ nàng có vẻ hoàn toàn bình tĩnh; không có dấu hiệu không hay nào, không có gì làm vẩn đục hạnh phúc yêu đương của họ ngoài việc họ hoảng hốt tới viếng văn phòng luật sư. Lời chỉ dẫn dần cảnh ở đây có thể là: “Đôi tình nhân bước vào”. Chàng không hẳn là người tỏ ra ít nóng nảy nhất trong hai người. Nhưng chàng bước vào văn phòng một cách mạnh dạn và đi trước nàng như để đón nhận đòn đầu tiên. Có lẽ nàng đã can đảm gạt đầu ra hiệu cho chàng và buông tay chàng ra trước khi vào phòng.)

ROBERT (*làm chủ tình thế*). Mời ông vào, ông Ross (*và anh cúi đầu chào thiếu phụ đề trần tĩnh nàng*). Đây là người cộng sự với tôi và là ba tôi.

(*Ồ. DEVIZES cúi chào nhưng vẫn ở phía sau gần hậu trường.*)

PHILIP (*nuốt nước miếng*). Ông nhận được thư của tôi rồi chứ ạ?

ROBERT. Vâng, vâng.

PHILIP. Trong thư tôi đã trình bày chi tiết.

ROBERT. Vâng tôi còn nhớ tất cả (*khôn khéo*). Mời cô ngồi, cô... tôi không nhớ quý danh.

(*Tổ về muốn nói, “Ba thấy chưa, con thấy ngay là cô ấy chưa chồng*

mà”.)

Ô. DEVIZES (*ông cũng đã có ý kiến riêng rồi*). Robert, con không hỏi tên cô ấy mà.

ROBERT (*lơ đãng*). Cô...?

PHILIP. Đây là bà Ross, vợ tôi.

(Robert hơi cụt hứng và tin rằng cha anh đang mỉm cười.)

ROBERT. À, vâng, dĩ nhiên rồi. Bà Ross, mời bà ngồi.

(Nàng ngồi xuống, như thể là tính thể có vẻ khó khăn hơn)

PHILIP (*đứng hộ vệ bên nàng*). Nhà tôi hơi xúc động.

ROBERT. Lẽ tự nhiên rồi (*Anh thăm dò*). Những việc như thế này – có lẽ rất khổ tâm – nhưng rồi mình cũng quên đi lần lần.

EMILY (*mở to mắt*). Nhà tôi nói vậy, nhưng tôi không thể không – (*Nước mắt chạy quanh*). Ông thấy không, chúng tôi mới cưới nhau được bốn tháng trời!

ROBERT. À,—vâng, đúng rồi. (*Anh trở thành kẻ bênh vực người vợ, và cau mày nhìn PHILIP.*)

PHILIP. Có lẽ đối với ông món tiền đó quá ít?

ROBERT (*bình tĩnh*). Tôi thú thật tôi cũng có cảm tưởng như vậy.

PHILIP. Tôi ước gì có thể có hơn được.

ROBERT (*liều*). Ông chắc chắn không tăng thêm được sao?

PHILIP. Làm thế nào mà tôi có thể thêm được?

ROBERT. A!

EMILY (*đột nhiên nói một cách mạnh dạn*). Tôi tưởng như vậy nhiều rồi chứ.

PHILIP. Nhà tôi rất dễ dãi về chuyện đó.

ROBERT (*trở nên cứng rắn*). Tôi cũng nghĩ vậy. Nhưng người ta không thể lợi dụng bà được. Và lẽ tự nhiên là chúng ta còn phải thảo luận về món tiền đó.

PHILIP (*bối rối*). Về phương diện nào? Món tiền sẵn có đó rồi.

ROBERT (*một cách thận trọng*). Vâng, về một phương diện.

EMILY (*òà lên khóc*). Trời ơi!

ROBERT (*hơn bao giờ hết, cương quyết bênh vực người đàn bà bị ngược đãi*) Bà Ross, tôi rất tiếc. (*Nghiêm khắc*) Thưa ông, tôi mong ông hiểu rằng chỉ nội việc đem ra trước công chúng đối với một người đàn bà đã cảm...

PHILIP. Đem ra công chúng ư?

ROBERT (*cảm thấy mình đã nắm phần thắng*). Tất nhiên vì bà, chúng ta sẽ cố dàn xếp để tên tuổi khỏi bị tiết lộ. Nhưng...

PHILIP. Tên tuổi nào?

(*Lúc đó, Emily đang ràn rụa nước mắt*).

EMILY. Tôi không thể dừng được. Tôi yêu anh ấy tha thiết!

ROBERT (*vẫn còn lơ mơ*). Tình yêu có đủ để bà tha thứ cho ông chứ? (*Bỗng nhiên tự coi mình là người hòa giải*) Bà Ross, chậm quá rồi không còn hàn gắn được sao?

PHILIP (*nổi giận*). Thưa ông, ý ông muốn nói gì?

Ô. DEVIZES (*từ nãy đến giờ vui thắm trong bụng*) Ủ, Robert, ý con muốn nói gì vậy?

ROBERT. Thực ra, tôi— (*cố chau mày*.) ông Ross, tôi phải nói cho ông biết ngay: trừ phi được thân chủ hoàn toàn tín nhiệm cho biết

đầy đủ mọi chi tiết, chúng tôi không thể đảm nhiệm một vụ như thế này được.

PHILIP. Một vụ như thế nào hở ông? Nếu ông muốn nói ám chỉ điều gì có hại cho thanh danh tôi...

ROBERT. Thưa ông, thế không có hại đến thanh danh ông sao?

PHILIP. Thưa ông, tôi không thấy có gì hết.

EMILY. Chông tôi không có chi hết. Anh ấy hiền như bụt vậy!

ROBERT (*bỗng nhiên nghĩ rằng người đàn bà mau mước mắt này có thể là kẻ phạm lỗi*). Vậy thì là tại bà!

EMILY. Trời, cái gì tại tôi hở ông?

PHILIP. Ừ, ông hãy trả lời câu đó đi.

ROBERT. Thưa ông Ross, vâng, tôi sẽ trả lời. (*Nhưng anh thấy không thể trả lời được*). Sau khi ngồi lại, tôi khước từ trả lời câu đó. Tôi không thể tin rằng tất cả đều do lỗi của bà, và tôi từ chối việc nhận phụ trách một vụ khổ tâm như thế này.

Ô. DEVIZES (*nói mau*). Vậy để tôi nhận cho.

PHILIP (*vẫn không hết giận*). Tôi cho rằng con ông đã nhục mạ tôi.

EMILY. Philip, thôi đi về anh.

Ô. DEVIZES. Khoan đã! Thưa ông Ross, vì tôi không được đọc thư ông, vậy xin ông cho phép tôi hỏi ông bà tới viếng thăm chúng tôi về việc gì ạ?

PHILIP. Tôi tới để hỏi xem ông có vui lòng thảo dùm chúng tôi một bản chúc thư không.

ROBERT (*bối rối*). Thảo chúc thư cho ông à? Chỉ có thể thôi à?

PHILIP. Dĩ nhiên rồi.

Ô. DEVIZES. Robert, bây giờ biết rồi chứ.

ROBERT. Nhưng con thấy bà Ross xúc động mà.

PHILIP (*cầm tay nàng*). Vợ tôi cảm thấy rằng thảo chúc thư cho tôi sẽ làm tôi mau chết.

ROBERT. À ra thế!

PHILIP. Có nói hết trong thư mà!

Ô. DEVIZES (*dè dặt*). Con có cần nói gì không. Robert?

ROBERT. Thật ra... (*anh nảy ra một ý kiến hay*) Nhưng ngay bây giờ tôi vẫn thắc mắc, có phải ông là Edgar Charles Ross không?

PHILIP. Không, Philip Ross mà.

ROBERT (*trơ trẽn*). Philip Ross à? Ba ơi chúng ta đã làm lẫn kỳ quá (Ô.Devizes chớp mắt. Ông đang chú ý coi xem con ông gỡ rối cách nào). Ông Ross à, sự thực thì hôm nay chúng tôi có hẹn một người tên là Edgar Charles Ross về một vấn đề – ừ, phải thuộc loại... Trời ơi! (làm bộ nghiêm trọng). Vợ ông ta, tóm lại...

EMILY (nàng thường đọc báo và điều đó không phải là vô ích). Ghê gớm quá. Buồn quá.

ROBERT. Buồn thật đấy. Ông bà cũng hiểu cho là tác phong nghề nghiệp không cho phép tôi được tiết lộ thêm một chữ.

PHILIP. Vâng, lẽ tự nhiên – chúng tôi cũng không muốn – Nhưng chúng tôi có viết thư mà.

ROBERT. Vâng, có chứ. Nhưng là nói về một bản chúc thư. Cái đó thuộc thẩm quyền của ba tôi. Ba ạ! Chắc bây giờ ba nhớ bức thư đó chứ?

Ô. DEVIZES (nếu không gây trở ngại cho con thì cũng không giúp đỡ con). Ba không thể nói là ba nhớ được.

ROBERT (vẫn trơ tráo). Kỳ nhỉ. Chắc ba bỏ sót chứ gì.

Ô. DEVIZES. À, thưa ông Ross, dầu sao chẳng nữa, bây giờ tôi sẵn sàng giúp việc ông.

PHILIP. Cám ơn ông.

ROBERT (vốn sẵn sàng hy sinh vì bổn phận). Ba không cần con nữa chứ?

Ô. DEVIZES. Không, Robert ạ, cám ơn con lắm. Bây giờ con hãy đến câu lạc bộ và dùng cơm trưa đi. Chắc con mệt rồi. Bảo Surtees vào đây. (Nói với khách hàng) Con tôi hôm nay mới lãnh vụ này là vụ thứ nhất trong đời nó.

PHILIP (lẽ độ). Tôi mong anh ấy thành công.

Ô. DEVIZES. Nó cũng không đến nỗi tệ lắm. Trong việc này, đầu tiên nó có vẻ vụng về, nhưng sau nó gỡ rối khéo léo lắm. Robert, ba nghĩ rằng rồi ra con cũng sẽ trở thành một luật sư.

ROBERT. Cám ơn ba. (Anh bỏ đi một cách lạnh lẽo, ve áo có cài bông hoa).

Ô. DEVIZES. Ông Ross, nào bây giờ ta vào việc.

(Bàn tay của người vợ trẻ chìa ra để tìm nguồn an ủi và nắm lấy tay

của Philip đang chờ nàng.)

PHILIP. Điều mà chính bản thân tôi muốn là bản chúc thư chỉ nên gồm có một câu: “Tôi để lại tất cả mọi thứ mà tôi làm sở hữu chủ, khi tôi chết, cho người vợ thân yêu của tôi”.

Ô. DEVIZES (cảm động vì chuyện tình của đôi vợ chồng trẻ). Vâng, thưa ông, có nhiều bản chúc thư còn lạ hơn thế nữa.

(Emily xúc động)

PHILIP. Can đảm lên chứ, Emily.

EMILY. Những chữ “mà tôi làm sở hữu chủ khi tôi chết” đó. (Giọng cầu khẩn) Chắc anh không cần nói câu đó – phải không ông Devizes?

Ô. Devizes. Chắc chắn là không. Tôi tin rằng tôi có thể thảo một chúc thư mà không cần nói đến chết chóc gì cả.

EMILY (giọng khàn khàn). Vâng, cảm ơn ông.

Ô. DEVIZES. Đồng thời, dĩ nhiên, trong một tài liệu pháp lý mà góa phụ là người duy nhất.

(Emily lại tỏ vẻ rất xúc động).

PHILIP (một cách trách móc). Cần gì phải nói tới “goá phụ”.

James Matthew Barrie

Bản chúc thư

Dịch giả: Lê Bá Kông

- 2 -

Ô. DEVIZES. Bà Ross, xin lỗi bà. Tôi quyết định bỏ chữ “goá phụ” đi. Xin bà hãy tha thứ cho một luật sư già khờ khạo. (Qua nước mắt, nàng mỉm cười biết ơn, Surtees vào). Surtees, ghi dùm một vài điều. (Surtees ngồi phía hậu trường và ghi). Thưa bà Ros, theo tôi hiểu thì sự kiện của vụ này, như sau: Chồng bà (nói nhanh) – đang khỏe mạnh – nhưng biết rằng đời người không chắc chắn...

EMILY. Trời!

Ô. DEVIZES. Mặc dầu thường thường như ta đọc trong chính Kinh Thánh thì đời người dài tới bảy mươi năm – và tin rằng chắc ông sẽ sống lâu như vậy, tuy nhiên, vì tình thương đối với bà nên ông nghĩ rằng theo thủ tục lập một bản chúc thư là rất chí lý – đó chỉ là thủ tục thôi.

EMILY (tha thứ). Dạ, cảm ơn ông.

Ô. DEVIZES. Ông Ross, còn chi tiết gì nữa không?

PHILIP. Tôi mồ côi cha mẹ. Tôi ở Belvedere, 14 Đường Tulphin, Hammersmith.

EMILY (đối với nàng số nhà đó nghe rất hay). Chúng tôi cùng ở đó.

PHILIP. Tôi làm thư ký cho nhà Curar và Gow, đại lý than ngoại quốc.

Ô. DEVIZES. Vâng, vâng. Ông có lợi tức riêng gì không? (Họ không thể không cười thắm một chút trước câu hỏi kỳ quặc này).

PHILIP. Không ạ.

Ô. DEVIZES. Tôi thấy chúc thư này rất vắn tắt.

PHILIP (thấy câu nói có vẻ không xứng với một cơ hội lớn lao như thế này.) Lợi tức của tôi khá lớn.

Ô. DEVIZES. Vậy à?

EMILY (vẻ quan trọng). Mỗi năm anh ấy có một trăm bảy mươi Anh kim.

Ô. DEVIZES. Vậy hả?

PHILIP. Lúc đầu tôi chỉ được có sáu mươi Anh kim. Nhưng rồi lương tôi tăng rất mau, Ô. DEVIZES ạ. Năm nay lại thêm mười lăm Anh kim nữa.

Ô. DEVIZES. Hay lắm.

PHILIP (giọng buồn rầu). Nhưng tôi có chút tham vọng.

EMILY (sốt sắng), Philip, nói cho luật sư biết đi anh.

PHILIP (thở mạnh). Chúng tôi quyết định lên tới ba trăm sáu mươi lăm Anh kim một năm trước khi tôi... về hưu.

EMILY. Như vậy là mỗi ngày một Anh kim.

Ô. DEVIZES (mỉm cười tỏ cảm tình). Vậy ư, tôi cầu chúc cho ông được toại nguyện.

PHILIP. Cảm ơn ông. Dĩ nhiên là chúng tôi phải sắm đồ đạc rất tốn kém.

Ô. DEVIZES. Đúng vậy.

EMILY Anh cứ nằng nặc đòi mua cho tôi những đồ thượng hảo hạng (Nàng ngừng nói. Có lẽ nàng đang nghĩ tới căn phòng ngủ phụ lộng lẫy của nàng).

PHILIP. Chúng tôi không nợ ai một xu và hiện tôi đã để dành được hai trăm Anh kim.

Ô. DEVIZES. Theo tôi nghĩ ông khởi đầu như vậy là khá lắm.

EMILY. Ở sở họ rất nể vì anh ấy.

PHILIP. Và tôi bảo kê sanh mạng lấy năm trăm Anh kim.

Ô. DEVIZES. Tôi sung sướng được nghe tin đó.

PHILIP. Dĩ nhiên tôi muốn để lại cho vợ tôi một ngôi nhà ở Kensington và một cỗ xe song mã.

Ô. DEVIZES. Biết đâu được, có lẽ ông sẽ làm được như vậy.

EMILY.Ồ!

Ô. DEVIZES. Xin lỗi bà.

EMILY. Nhà và ngựa có nghĩa là gì đối với tôi nếu thiếu anh ấy.

Ô. DEVIZES (giọng an ủi). Đúng vậy đó. Theo ý tôi hiểu thì ông Ross muốn nói là khi ông qua đời – nếu có bao giờ ông qua đời - thì tất cả mọi tài sản sẽ thuộc về vợ ông.

PHILIP (khăng khăng). Đúng vậy.

EMILY (khăng khăng). Không.

PHILIP (thở dài). Đó là sự bất đồng ý kiến duy nhất giữa hai chúng tôi. Vợ tôi khăng khăng đòi tôi phải làm việc thiện. Ông thấy không tôi có hai bà chị họ, không giàu có gì, mà tôi đang giúp đỡ đôi chút. Nhưng trong chúc thư, tôi làm cách nào giúp họ được?

Ô. DEVIZES. Trước hết ông phải lo cho vợ ông đã.

PHILIP. Nhưng vợ tôi khăng khăng muốn tôi để lại cho mỗi bà chị họ năm mươi Anh kim (Anh nhìn vợ như dò hỏi).

EMILY (giọng kiêu hãnh). Một trăm Anh kim.

PHILIP. Năm mươi Anh kim thôi!

EMILY. Mình, một trăm Anh kim chứ.

Ô. DEVIZES. Thôi ta đồng ý bảy mươi lăm Anh kim đi.

PHILIP (vẻ miễn cưỡng). Được lắm.

EMILY. Không, một trăm Anh kim kìa.

PHILIP. Nhà tôi sẽ được như ý muốn. Đây tên và địa chỉ của họ đây.

Ô. DEVIZES. Còn gì nữa không?

PHILIP (nói vội). Không.

EMILY. Còn dưỡng đường nữa mình. Anh có vào dưỡng bệnh ở đó cách đây một năm và họ tử tế lắm.

PHILIP. Ừ nhưng...

EMILY. Mời Anh kim (Anh phải chấp thuận với một cái nhìn trách móc, nhưng lộ vẻ khâm phục).

Ô. DEVIZES. Nếu như vậy là hết thì tôi không giữ ông bà ở lâu hơn nữa. Ông Ross, nếu ngày mai ông ghé qua đây, khoảng giờ này thì mọi việc đều xong cả rồi.

(Mặt họ sa sầm)

EMILY.Ồ, ông Devizes, ước gì ông thảo ngay bây giờ cho xong đi.

PHILIP. Ông thấy không; chúng tôi phải lấy hết can đảm để cho xong việc nội ngày hôm nay.

(Chẳng khác nào họ nói: “Vận mệnh chúng tôi nằm trong tay ông” và ông luật sư mỉm cười thấy mình quyền hành đến thế).

Ô. DEVIZES (nhìn đồng hồ). Được rồi, chắc chán không lâu đâu. Xin ông bà đi dùng bữa trưa ở đâu đấy, rồi hãy trở lại.

EMILY. Thôi, xin ông đừng yêu cầu tôi ăn.

PHILIP. Chúng tôi bị xúc động quá ông ạ.

EMILY. Chúng tôi chỉ tản bộ ngoài phố có được không ông?

Ô. DEVIZES (mỉm cười) Dĩ nhiên là được, có cô vợ như bà tức cười thật.

EMILY. Tôi cũng biết là tức cười, nhưng tôi yêu anh ấy quá.

Ô. DEVIZES. Vâng, tức cười thật. Nhưng thưa ông Ross, xin ông đừng đổi thay gì hết, nhất là nếu ông đang tiến bộ trên đường đời.

PHILIP. Nhất định là không rồi!

EMILY (như muốn tránh xa tờ chúc thư mà ta có thể nói là đã thành hình). Và xin ông vui lòng đừng cho chúng tôi giữ bản nào. Tôi không muốn giữ nó trong nhà.

Ô. DEVIZES (gật gù để cho nàng yên lòng). Một tiếng đồng hồ nữa. (Họ đi khỏi, và luật sư dùng cơm trưa, cơm giản dị hơn Robert; một chiếc bánh mì xăng-uých và một ly rượu chát. Ông vừa ăn vừa nói). Surtees, anh hãy làm cho xong cái đó đi. Đây tên và địa chỉ ông ta để

lại. (vui vẻ) Cặp vợ chồng này vui quá.

SURTEES (lơ đãng vì đang chú ý đến điều gì khác). Thưa ông, vâng ạ.

Ô. DEVIZES (vẫn vui vẻ). Tình duyên của đôi vợ chồng mới làm cho người ta cảm thấy vui vẻ lạ.

SURTEES. Thưa ông, vâng.

Ô. DEVIZES (ngạc nhiên vì giọng nói không hồn của Surtees). Anh không có vẻ vui lắm Surtees ạ.

SURTEES. Thưa ông, xin ông tha lỗi. Nhưng không phải người nào cũng đều vui cả được. (Anh đi ra không nhìn ông chủ.). Thưa ông, tôi sẽ lo liệu việc này.

Ô. DEVIZES. Khoan đã. Có chuyện gì thế? (Surtees thấy khó trả lời và ông Devizes ân cần đi lại phía anh). Không phải câu chuyện mà chúng ta bàn chứ? (Surtees cúi đầu.) Có đau lắm không?

SURTEES. Thưa ông, không đau lắm.

Ô. DEVIZES (vẻ gượng gạo). Tôi chắc không phải chứng bệnh mà anh sợ đâu. Bất cứ y sĩ chuyên môn nào cũng sẽ bảo anh như vậy.

SURTEES (không nhìn lên). Thưa ông, hôm qua tôi có đi thăm bác

sĩ.

Ô. DEVIZES. Thế nào?

SURTEES. Thưa ông, đúng là chúng đó.

Ô. DEVIZES. Ông ta không thể biết chắc được.

SURTEES. Thưa ông, ông ấy biết chắc.

Ô. DEVIZES. Giải phẫu à.

SURTEES. Ông ta bảo giải phẫu bây giờ chậm quá rồi. Nếu tôi được giải phẫu từ lâu thì có lẽ có hy vọng.

Ô. DEVIZES Nhưng chúng đó anh mắc chưa lâu mà.

SURTEES. Thưa ông, tôi không biết là tôi mắc; nhưng ông ta bảo rằng nó vẫn có ở đó, lúc nào nó cũng ở trong người tôi, nó chỉ là một chấm đen, không lớn hơn đầu chiếc kim, nhưng sẽ lan rộng ra và hủy diệt cả con người trong một thời gian. Ngoài ra, người tôi vẫn khỏe như thường (Đó chính là điều mà khi nãy Surtees chú ý tới nên anh lơ đãng khi nghe chủ nói.)

Ô. DEVIZES (giọng tuyệt vọng). Thật là vô lý.

SURTEES (nhấn nhục). Thưa ông, tôi không rõ. Ông ta bảo có một

cái chằm như thế ở hầu hết mọi người và nếu ra không coi chừng, cuối cùng nó sẽ hại đời ta.

Ô. DEVIZES (vội vàng) Không, không, không.

SURTEES. Ông ta nguyên rửa vật đó. Theo tôi nghĩ thì ý ông ta muốn nói là chúng ta nên biết đề mà canh chừng. (Anh cố trấn áp nỗi đau khổ của mình). Thưa ông, tôi sẽ lo liệu việc này ngay.

(Anh đi ra, ông Devizes tiếp tục dùng cơm trưa.)

(Tới đây màn hạ một lúc thôi để tiêu biểu rằng nhiều năm đã trôi qua. Khi màn kéo lên, ta thấy hình Nữ hoàng Victoria đã được thay thế bằng hình Vua Edward.)

Ta thấy Robert đang vui đầu vào công việc. Bây giờ Robert đã là một người trung niên từ lâu không còn nghĩ tới trò chơi ném thiệp vào mũ nữa. Một người thư ký lạnh lẽo tên là SENNET lại bên chàng.

SENNET. Thưa ông. Bà Philip Ross muốn gặp ông.

ROBERT. Sennet, anh muốn nói ông Ross hả?

SENNET. Thưa ông, không ạ.

ROBERT. Chà. Tôi có hẹn với ông Ross mà. Mời bà ta vào. (Cau mặt) Và này Sennet, làm ồn ào trong văn phòng vừa vừa chứ.

SENNET (lưu loát). Thưa ông, đó là mấy người thư ký trẻ tuổi, đấy ạ.

ROBERT. Ở đây họ không được trẻ tuổi quá thế, nếu không thì họ đi nơi khác. Anh bảo họ như thế..

SENNET (bằng lòng vì được đi khỏi). Thưa ông, vâng ạ.

(Anh mời bà Ross vào. Đã hai mươi năm ta không gặp người đàn bà này và chắc ta không nhận ra nàng ở ngoài phố. Lần đầu vào phòng này nàng rụt rè, nhưng bây giờ nàng bước vào một cách hiên ngang. Bà không mặc nhiều quần áo, nhưng trên mình bà nhiều thứ len và lông thú đắt tiền. Bà rất tự tin. Tuy nhiên, bà không phải là người đàn bà khác biệt với nàng Emily xưa. Điều đáng buồn là dẫu sao cũng lại vẫn là người đàn bà đó.)

ROBERT (rất chú ý tới người khách quan trọng của ông và cũng đang tự hỏi vì sao bà ta tới). Bà Ross, thực là điều bất ngờ thú vị. Bà cho phép. (Chàng giúp nữ thân chủ cởi chiếc áo choàng một cách ân cần lắm, và EMILY bỏ áo choàng ra một cách trịnh trọng cho xứng với chiếc áo). Xin bà vui lòng ngồi xuống chiếc ghế tầm thường này.

EMILY (vẫn còn là một phụ nữ tử tế nếu người ta đối xử đàng hoàng với nàng). Được lắm.

ROBERT (giọng nịnh đầm). Hân hạnh được thấy bà ngồi trên đó.

EMILY (dĩ dỏm). Ông đâu có hân hạnh. Ông đang tự hỏi: “Người đàn

bà này tới đây làm gì vậy?”

ROBERT. Thực tình thì tôi –

EMILY. Và tôi sẽ nói cho ông biết. Ông đang đợi ông Ross, phải không ạ?

ROBERT (cẩn thận). Vâng... À...

EMILY. Ô, hay nhỉ! Luật sư các ông là tinh quái lắm. Tôi biết ông ta có hẹn và bởi vậy tôi tới đây.

ROBERT. Ông hẹn gặp bà ở đây à?

EMILY (sửa lại quần áo)? Không phải như thế. Tôi không biết ông có vui lòng lắm khi thấy tôi ở đây.

ROBERT (dè dặt). Ồ?

EMILY (bây giờ là một người đàn bà dám đi thẳng tới chủ đích của mình). Tôi biết ông ấy tới đây làm gì rồi. Để lập một chúc thư mới chứ gì.

ROBERT (công nhận). Vả lại cũng không phải là chúc thư đầu tiên ông ấy lập ở văn phòng chúng tôi, bà Ross ạ.

EMILY (nói ngay). Không, mà là lần thứ tư.

ROBERT (xoa tay vào nhau khi nghĩ tới điều đó). Ông làm ăn phát đạt quá. Hết thắng lợi nọ tới thắng lợi kia.

EMILY (giọng tự mãn). Vâng, bây giờ chúng tôi là những kẻ có địa vị lớn.

ROBERT. Vâng, đúng vậy.

EMILY (gay gắt). Nhưng tờ chúc thư cuối cùng đã đề cập tới hết mọi thứ.

ROBERT (lại chống chế). Dĩ nhiên đó là một vấn đề tôi không thể thảo luận kỹ với bà được. Và tôi cũng không biết gì về những ý định của ông nhà.

EMILY. À, tôi cũng đoán được vài ý định đó.

ROBERT. Vậy à?

EMILY. Và chính vì vậy mà tôi tới đây. Chính là để coi không cho ông ấy làm điều gì phi lý cả.

(Bà ngồi lại cho thoải mái hơn khi có tin ông Ross tới. Một nhà hào phú trong tỉnh bước vào phòng. Ta nhận thấy vậy trước khi ta biết ông ta là Philip Ross).

PHILIP (vừa đi và vừa nói). Mạnh giỏi chứ, ông Devizes, mạnh giỏi chứ. Hay lắm, ta hãy làm việc đó liền đi. Thời gian là tiền bạc, phải không ông, thời giờ là tiền bạc mà (ông nhìn thấy vợ ông) Kìa Emily!

EMILY (thần nhiên). Philip, ông không bảo tôi tới đây nhưng tôi nghĩ rằng tôi có thể tới cũng không sao.

PHILIP. Được, không sao.

(Mới thấy bà, mặt ông sa sầm, nhưng bây giờ thấy bà khôn ngoan, ông cười tỏ vẻ khâm phục).

EMILY. Đây là chúc thư thứ nhất ông lập mà không cho tôi biết nhé.

PHILIP. Có thay đổi gì quan trọng đâu nào. Chính vì tôi muốn để bà khỏi bận tâm về vấn đề đó thôi.

EMILY. Ông muốn nói gì vậy?

PHILIP (hết bình tĩnh). À, người ta không thể lập chúc thư mà không cảm thấy rằng lúc đó mình đang đi gần tới cõi chết hơn. Phải thế không, ông Devizes?

ROBERT (có thể chết mà không lập chúc thư). Có một số người cảm thấy như vậy thật.

EMILY. Thực vô nghĩa. Làm thế nào mà có thể có cảm nghĩ như vậy

được?

ROBERT. Đúng vậy.

EMILY (giọng trách móc). Cảm nghĩ đó thực ngây ngô, Philip ạ. Tôi nghĩ rằng xử dụng một món tiền lớn như vậy đối với ông là một cái thử.

PHILIP (hơi rùng mình). Không phải xử dụng mà là cho đi.

EMILY. Cho những người mà ông thương chứ ai!

PHILIP (giọng nơm nọc lốc). Tôi cũng chưa cho đi đâu. Bà nói như thể tôi sắp chết vậy.

EMILY (thản nhiên). Đâu phải thế. Chính ông đang hành động như thể là ông sắp chết chứ.

ROBERT (giàn xếp). Đây là bản sao tờ chúc thư trước. Không biết ông có muốn tôi đọc lên không?

PHILIP. Đâu có cần thiết.

EMILY. Chúng tôi cũng có một bản riêng ở nhà và chúng tôi thuộc lầu rôi.

PHILIP (lại ngồi xuống ghế). Ông Devizes này, theo ông nghĩ thì bây

giờ tôi có bao nhiêu?

(Mọi người đều mỉm cười. Như thế là tình thế đã sáng sủa hơn.)

ROBERT. Tôi không dám đoán đâu.

PHILIP. Chừng bảy mươi ngàn.

EMILY. Và đó là không kể ngôi nhà chúng tôi đang ở và căn nhà nghỉ mát ở nhà quê. Chúng tôi gọi là nhà nghỉ mát đấy. Ông cũng nên về thăm cho biết.

ROBERT. Vâng, tôi cũng có nghe nói.

EMILY (gay gắt hơn mặc dầu bầu không khí vẫn còn sáng sủa).
Được, nói tiếp đi Philip. Chắc ông không có ý cắt xén gì của tôi chứ.

PHILIP (vui vẻ). Tất nhiên là không rồi. Tôi còn để cho bà nhiều hơn bao giờ hết.

EMILY (lạnh lùng). Phải để lại nhiều hơn chứ.

PHILIP (lưỡng lự). Đồng thời –

EMILY. Sao? Tất nhiên là hoàn toàn thuộc quyền sở hữu của tôi chứ không phải chỉ được quyền hưởng huê lợi mà thôi.

PHILIP (ương ngạnh). Đó là điều thay đổi mà tôi đang nghĩ tới.

EMILY. Chính là điều mà tôi nghi ngờ đã lâu. Yêu cầu ông cho tôi biết tại sao vậy?

ROBERT (dầu sao người chồng cũng là khách hàng của mình). Dĩ nhiên, điều đó rất thường.

EMILY. Tôi không cho rằng chồng tôi là người tầm thường.

ROBERT. Ý tôi chỉ muốn nói rằng vì có con . . .

PHILIP. Tôi cũng muốn nói vậy đấy.

EMILY. Vậy người ta không tin tôi để tiền bạc của tôi lại cho chính con tôi sao! Từ trước tôi đã bao giờ sao lãng bổn phận với con tôi chưa?

PHILIP (cũng tin như vậy). Chưa bao giờ, Emily, chưa bao giờ. Bà tận tâm trông nom con cái lắm. Nếu có khuyết điểm thì chỉ là bà chiều chuộng nó quá.

EMILY. Vậy ông hành động như thế vì lý do gì.

PHILIP (kém thành thực hơn). Chính là để bà khỏi phải lo nghĩ khi tôi qua đời rồi.

EMILY. Giữ gìn tiền bạc của tôi đâu tôi có lo nghĩ gì.

PHILIP (ngửa đầu về khinh khỉnh). Dầu sao nữa cũng là tiền của tôi.

EMILY. Tôi biết rằng ông vẫn có ý nghĩ đó mà.

PHILIP (giọng trang nghiêm). Món tiền lớn quá mà.

EMILY. Người ta có ý nghĩ rằng ông sợ tôi tái giá.

PHILIP (nói gay gắt). Người ta có ý nghĩ rằng bà mong tôi chết ngay trong tuần tới.

EMILY. Hừm.

(Philip không thể ngồi yên được.)

PHILIP. Tiền của tôi. Nếu bà đầu tư vụng về và thua lỗ, ông Devizes này, tôi bảo thực, tôi không thể nằm yên dưới mồ nếu tôi thấy rằng tiền của tôi bị mất vì đầu tư không đúng chỗ.

EMILY (lạnh lùng) Philip ạ, ông đang nghĩ tới bản thân ông chứ ông không nghĩ gì tới các con.

PHILIP. Đâu phải vậy.

ROBERT (vội vàng). Hai cháu thế nào ạ?

EMILY. Mặc dầu do chính miệng tôi nói ra nhưng quả thực chưa có những đứa trẻ nào ngoan ngoãn như thế. Hary thì học ở Eton, là trường sang nhất trong nước ông biết chứ.

ROBERT. Tôi hy vọng cháu học khá.

PHILIP (cười thầm). Chúng tôi được thư của nó viết làm chúng tôi có vẻ hài lòng lắm. Thứ bảy tuần trước nó bị bắt đang hút thuốc với một nhà quý phái (với một niềm hãnh diện có thể tha thứ được). Cả hai đứa cùng bị nôn mửa.

ROBERT. Còn cô Gwendolen ra sao? Chắc bây giờ cô lớn lắm rồi nhỉ?

(Hai vợ chồng nhìn nhau có vẻ quan trọng).

EMILY. Có nên nói không?

PHILIP. Ông Devizes ạ, chuyện nên giữ kín nhé.

ROBERT. Tôi có phải chúc mừng cô ấy không?

EMILY. Philip, đừng nói tên.

PHILIP. Không, không nói tên. – Nhưng không phải là “bà” không thôi đâu, mà có chức tước hẳn hoi nhé.

ROBERT, Hay lắm, cô Gwendolen (rõn đúng lúc). Bây giờ tôi mới hiểu tại sao ông muốn lập chúc thư mới.

PHILIP. Phải, đó là lý do chính của tôi, Emily ạ.

EMILY. Philip, nhưng tôi không muốn ông chỉ cho tôi có quyền hưởng hoa lợi mà thôi đâu.

PHILIP (tránh né). Bây giờ ta thảo luận về việc đó đây.

ROBERT. Ông vẫn giữ những món di tặng như cũ chứ?

PHILIP. À, để cho các bệnh viện 500 Anh kim

EMILY, Ừ, nhưng với bao nhiêu đòi hỏi khác mà chúng ta phải thỏa mãn, thì cái đó có cần thiết không?

PHILIP (mạnh dạn hơn). Tôi sẽ tăng lên thành một ngàn Anh kim kia.

EMILY. Philip!

PHILIP. Tôi nhất định rồi. Tôi muốn dành một tặng phẩm lớn cho các bệnh viện để họ phục mình chứ.

ROBERT. (vội qua mục sau). Còn năm mươi Anh kim mỗi năm cho mỗi người trong hai bà chị họ.

PHILIP. Emily, tôi tưởng ta cứ để nguyên món này.

EMILY. Đầu tiên chỉ là biếu mỗi bà một trăm Anh kim thôi.

PHILIP. Lúc đó tôi còn nghèo túng mà.

EMILY. Ông cho rằng cho họ giữ nhiều tiền như vậy là khôn ngoan sao? Họ cũng chẳng biết làm gì với số tiền này.

PHILIP. Họ già rồi.

EMILY. Nhưng họ còn mạnh lắm. Hàng năm, bảy mươi lăm Anh kim cho hai người là khá đủ rồi.

PHILIP. Khá đủ nếu họ sống chung, nhưng bà cũng biết là họ không ở chung. Họ ghét nhau như chó với mèo vậy.

EMILY. Họ hàng với nhau mà như vậy là không tốt. Ông có thể để tiền lại cho họ với điều kiện là họ chung sống với nhau. Đó là một hành động nhân đạo.

PHILIP. Còn có một chuyện gì trong vấn đề đó nữa.

ROBERT. Vậy thì vấn đề chính là bà Ross có ...

EMILY.Ồ, tôi tưởng đã giải quyết xong rồi mà.

PHILIP (thở dài). Tôi sẽ phải chiều theo ý bà ấy, ông ạ.

ROBERT. Hay lắm, tôi cho rằng ba tôi muốn được lập chúc thư này. Tiếc thay hôm nay người lại phải về quê.

EMILY (lịch sự vì đã thắng cuộc). Tôi mong rằng cụ vẫn mạnh giỏi.

ROBERT. Vâng, rất mạnh giỏi. Hôm nay người đi chơi côn cầu.

PHILIP (cười). Côn cầu à. Tôi thì tôi không không có thì giờ chơi thể thao (ý tứ). Nhưng phải để cho cụ lập chúc thư của tôi. Tôi không thể tước của ông già công việc đó được.

ROBERT. Ba tôi sẽ rất hãnh diện lại được làm việc này.

PHILIP (rất thỏa mãn). À! Có nhiều người muốn nghiền chân đạp trượt khi cụ thân sinh ra ông thảo chúc thư cho tôi. Tôi không biết sau cùng tôi sẽ còn để lại được bao nhiêu tiền. Nhưng tôi phải đi bây giờ.

EMILY. Tôi đưa ông đi được không? Tôi có xe ngựa mà.

PHILIP. Được, bà bỏ tôi ở câu-lạc-bộ. (Bây giờ bà Ross mặc áo choàng vào). Chào ông Devizes. Tôi sẽ không có thì giờ trở lại đâu, vậy nhờ ông bảo cụ tới tôi nhé.

ROBERT (lễ phép). Vâng, làm sao tiện cho ông, là được. (Bấm

chuông) Cụ tôi sẽ vui lòng lắm. Tôi nhớ lại lời ba tôi nói với tôi hôm ông làm chúc thư đầu tiên.

PHILIP (cười khẩy). Tờ chúc thư đó là một việc nhỏ nhặt quá mà.

ROBERT. Ba tôi bảo tôi rằng đời sống của vợ chồng ông bà giống như tiểu thuyết vậy.

PHILIP. Và cụ nói phải đấy – Phải không Emily? Nhưng cụ không rõ thiên tiểu thuyết đó như thế nào.

(Họ đi khỏi, sung sướng, còn Robert ở lại nghĩ ngợi).

(Màn lại hạ, rồi kéo lên ngay và cũng vẫn là văn phòng đó, nhưng bức hình cho thấy là dưới triều Vua George. Đây là một buổi sáng sương mù, và lửa cháy đỏ rực trong lò. Ông Devizes Cha tới làm việc y như ông vẫn tới hàng ngày trong khoảng trên nửa thế kỷ. Nhưng bây giờ ông không có quyền ở đây nữa. Một hai năm trước, người ta đã cho ông về hưu vì ông già yếu; và người ta hiểu rằng bây giờ, mỗi khi ra ngoài, ông không thể đi một mình được. Hôm nay ông trốn ra, và bước chân ông đã đưa ông tới văn phòng cũ là nơi mà tâm hồn ông lúc nào cũng lưu luyến. Lần đầu tiên ta gặp ông, ta thấy ông dáng bệ vệ, nhưng người ông đã trở nên nhỏ nhắn và nhẹ nhàng như đứa học trò nhỏ chú trọng nhiều đến thành thích của mình hơn cả những biến cố của thời cuộc trong những năm sau này. Ông tới văn phòng, tưởng như ngày xưa và một người thư ký ở cửa chú ý theo dõi ông một cách khó chịu).

CREED (Không biết chắc mình phải làm gì).Thưa cụ, ông Devizes chưa tới.

Ô. Devizes (ngẫm nghĩ). Có chứ, tôi tới rồi mà. Anh muốn nói tới ông Robert hả?

CREED. Thưa cụ, vâng ạ.

Ô. Devizes (cần nhẫn). Bao giờ cũng chậm trễ. Không thể làm cho thằng nhỏ sống theo khuôn phép được. (Glọng khoan dung) À, mà bọn trẻ bao giờ cũng vẫn thế - phải không hả, Surtees?

CREED (mong Robert tới). Thưa cụ, cháu tên là Creed.

Ô. DEVIZES (gắt). Creed à? Tôi không biết anh. Surtees đâu?

CREED. Thưa cụ, ở văn phòng này không ai có tên ấy hết.

Ô. DEVIZES (trở nên nhút nhát). Không à? À tôi nhớ ra rồi. Thương hại cho Surtees (Nhưng óc ông không thể nhớ nổi những chuyện phiền phức). Khi nào anh ta tới, hãy bảo anh ta rằng tôi cần gặp anh ta nhé.

(Thói quen cũ của ông, ông thay áo để làm việc ở văn phòng).

CREED. Đó là áo của ông DEVIZES, à quên của Ông Robert đấy, cụ

ạ.

Ô. DEVIZES. Việc gì nó lại treo áo ở đây. Đây là chiếc mắc áo của tôi mà.

CREED. Thưa cụ, ông treo áo ở đây bao nhiêu năm nay rồi.

Ô. DEVIZES. Không phải đâu. Cái đó là của tôi đấy! Tại sao Surtees lại để nó làm như vậy? Này anh, mặc giúp tôi chiếc áo với.

(Creed giúp ông mặc chiếc áo mà ông vừa lấy ra khỏi mắc áo và ông già tỏ vẻ hài lòng).

CREED (thấy ông già nhấc đồng thư từ lên). Con chắc ông Devizes không bằng lòng để cụ bóc thư từ của văn phòng đâu, cụ ạ.

Ô. DEVIZES (vẻ cau có). Cái gì thế? Đi ra chỗ khác đi. Bảo Surtees vào đây.

(May mắn cho Creed vì Robert tới, và khi hiểu câu chuyện, ông làm hiệu cho viên thư ký đi ra. Cử chỉ của ông trẻ trung hơn là khi ta gặp ông lần trước, nhưng tóc ông đã hoa râm. Ông tỏ vẻ ân cần đối với ông bố.)

ROBERT. Ba ở đây à?

Ô. DEVIZES (sau khi nhìn con). Ừ, Robert đấy hả con? (Hơi ái ngại)

Robert này; con già rồi.

ROBERT (thản nhiên). Con ngày một thêm nhiều tuổi, Ba ạ. Nhưng tại sao họ lại để Ba tới. Bao năm nay ba không tới đây mà.

Ô. DEVIZES (ngạc nhiên). Bao năm rồi à? Ba tưởng Ba cứ tới như ngày xưa, mà không nghĩ ngợi gì, Robert ạ.

ROBERT. Vâng, vâng. Con sẽ cho người đưa ba về.

Ô. DEVIZES (có vẻ hơi hạ mình). Robert, để ba ở lại đây. Ba thích ở đây. Ba sẽ không làm phiền con đâu. Ba thích ngửi cái mùi của văn phòng này, Robert ạ.

ROBERT. Dĩ nhiên là Ba có thể ở lại được. Ba lại bên lò sưởi đi. (Ông đặt ông cụ vào chiếc ghế bành duy nhất bên cạnh lò sưởi). Đây ba có thể ngủ một giấc bên lò sưởi được.

Ô. DEVIZES. Ngủ một giấc bên lò sưởi à. Bây giờ tao chỉ làm được có thể thôi à. Có lần – nhưng bây giờ con tôi treo áo của nó ở kia mất rồi. (Bây giờ ông nhìn lên sợ sệt) Robert à, con hãy nói nhỏ cho cha biết: Surtees chết rồi à?

ROBERT (quên mất cái tên đó rồi). Surtees nào?

Ô. DEVIZES. Người thư ký của ba đó, con biết chứ.

ROBERT. Ô, anh ta chết đã ba mươi năm nay rồi, ba ạ.

Ô. DEVIZES. Lâu quá nhỉ! Tưởng chừng như mới hôm qua.

ROBERT. Chỉ có thời xa xưa bây giờ ba mới nhớ rõ.

Ô. DEVIZES (nhấn nhục). Thế à?

(Robert bóc thư, và ba ông ngủ gục đi mất. Creed vào.)

CREED. Có ngài Philip Ross tới.

(Ngài PHILIP ROSS oai vệ bước vào, bây giờ gần sáu mươi tuổi, hình vóc vẫn mạnh, nhưng tuyệt vọng. Ông đang có tang và mang những mảnh hình hài tan vỡ của ông với một vẻ anh hùng rơm. Nên hiểu rằng Philip không phải là vai trò “được cảm tình” của khán giả và diễn viên nào đóng vai Philip cho khán giả có cảm tình sẽ làm hỏng vở kịch.)

ROBERT (đứng ngay dậy để chào một thân chủ sang như vậy). Xin chào Ngài Philip.

PHILIP (mặt vênh lên). Vâng, tôi đây.

ROBERT (bởi vì tình trạng bệnh hoạn của Philip lộ ra rõ rệt). Ngài mạnh giỏi chứ?

PHILIP (như bị thách đố). Tôi vẫn mạnh giỏi – vẫn vĩ đại (Với một vẻ diễu cợt như thách thức). Tôi tới về việc cũ.

ROBERT. Để làm chúc thư khác phải không ạ?

PHILIP. Ông đã đoán đúng. Ngay lần đầu (Ông nhìn thấy người ngồi bên lò sưởi).

ROBERT. Vâng, đó là cha tôi. Cụ đang ngủ. Đáng lẽ cụ không nên tới đây. Cụ lẩn rồi. Đó chỉ là vì tuổi già.

PHILIP (buồn rầu). Lẩn à. Như vậy chắc phải hay lắm nhỉ.

ROBERT (theo nghi thức). Thưa Ngài Philip, tôi xin thành thật chia buồn cùng Ngài. Đang nửa đời người chúng ta bị - Điều đó đúng sự thực biết bao. Tôi có đi đưa đám.

PHILIP. Tôi có thấy ông.

ROBERT. Một người đàn bà rất được nể vì. Tôi rất kính trọng bà.

PHILIP (với một giọng hầu như thích thú). Ông nhớ rằng khi chúng tôi tới đây về việc chúc thư thì đầu sao nhà tôi – cả hai chúng tôi thì đúng hơn – vẫn chắc rằng tôi sẽ là người chết trước.

ROBERT (giọng từ bi). Những điều đó người trần mắt thịt không thấy được.

PHILIP (tin tưởng). Còn nhiều cái không thấy. Lẽ ra chúng tôi không cần phải bận tâm nhiều đến thể về bản chúc thư nếu – Nào thôi ta làm việc đi (giọng tàn nhẫn). Ông biết chứ, tôi chưa chịu đầu hàng mà.

ROBERT. Chúng ta phải cúi đầu kính phục.

PHILIP. Thế à? Bây giờ tôi có cúi đầu không?

ROBERT (khó chịu).Can đảm như vậy trong những giờ phút nghiêm trọng – Vâng – và tôi tin chắc rằng Bà Nam tước Ross...

PHILIP (với giọng hài hước khó chịu mà ông vừa có) Nhà tôi chưa được chức tước đó.

ROBERT. Sau đó chẳng bao lâu thì bà có được vinh dự đó. Tôi cảm thấy rằng bà thích người ta nhớ tới mình với danh hiệu bà Nam tước Ross. Bao giờ tôi cũng nhớ tới bà với hình ảnh một mệnh phụ ăn vận sang trọng thường hay...

PHILIP (nói sảng). Thôi đi ông. Tôi không nghĩ tới nhà tôi lúc đó. Có một thời kỳ trước thời kỳ đó. Nhà tôi đâu có ăn vận sang trọng (Ông dầy xéo lên kỷ niệm cũ). Tình trạng cứ tệ dần. Tôi cũng không hiểu tại sao nữa. Thực là một thế giới bỉ ổi. Tôi tới đây không phải để nói chuyện đó đâu. Thôi ta hãy làm việc đi.

ROBERT (nhẹ nhõm nói vì không nói tới chuyện người chết nữa).
Vâng, vâng, nhưng dầu sao, đời ông cũng được đền bù. Ông đã có
cậu con trai...

PHILIP (gắt gỏng). Không, tôi không có nó (luật sư ngạc nhiên). Tôi
từ nó rồi.

ROBERT. Nếu cậu ấy trót đại đột...

PHILIP. Đại đột! (Về người ông biểu lộ một chút tư cách). Thưa ông
tôi đã đi tới tình trạng là nếu đem chữ “đại đột” mà áp dụng được cho
chính con trai tôi thì tôi đã cho là đẹp để lắm rồi.

ROBERT. Cậu ấy hư hỏng đến thế kia à?

PHILIP. Nó là đồ vô tích sự.

ROBERT. Thực khổ tâm cho tôi phải nghe ông nói như vậy.

PHILIP. Có khổ tâm hơn là khi tôi phải nói ra điều đó không? (Nắm
chặt tay). Nhưng tôi cho nó đi xa rồi. Luật pháp cũng làm ngơ, nếu
không thì đâu tôi có làm được. Sao ông không bảo rằng tôi nuông
chiều nó và như vậy là tôi đáng đời. Đó là điều mà thiên hạ nói
chuyện sau lưng tôi. Tại sao ông không hỏi chuyện về con gái tôi?
Đó lại là một cách khác để làm cho tôi nhớ lại chuyện đó hơn nữa.

ROBERT. Thôi tôi xin ngài, Ngài Philip. Tôi biết cô mà. Tôi thành

thực bày tỏ cảm tình của tôi với...

PHILIP. Một anh tài xế, vâng chính nó là tài xế. Cái thằng lái xe cho nó.

ROBERT. Tôi rất buồn...

PHILIP. Tôi không cần ai thương hại cả. Tôi đã giải quyết xong chuyện cả hai đứa, và nếu ông cho rằng nay tôi là một người tuyệt vọng thì ông nhầm lẫn! Tôi sẽ cho chúng nó thấy. Ông có giấy tờ đó không? Vậy xin ông hãy ghi lấy chúc thư cuối cùng của tôi. Tôi đã sẵn sàng tất cả trong đầu tôi rồi. Tôi sẽ cho chúng nó thấy.

ROBERT. Xin ông hãy chờ lúc bình tĩnh hơn có tốt hơn không ...

PHILIP. Xin ông vui lòng làm cho tôi ngay bây giờ, hay là để tôi phải qua bên kia đường nhờ người khác?

ROBERT. Nếu ông cho là tôi cần phải làm ngay bây giờ.

PHILIP. Vậy xin ông ghi đi. (Liếm môi) Tôi, Philip Ross, ngụ tại 77 đường Batt, cửa Tây Luân- Đôn, do bản văn này, hủy bỏ tất cả những chúc thư và di chúc cũ, và tôi để lại tất cả những gì mà tôi là sở hữu chủ khi tôi chết.

ROBERT. Có đúng thế không ạ?

PHILIP. Tất cả những gì mà tôi là sở hữu chủ khi tôi chết.

ROBERT. Có đúng thế không ạ?

PHILIP. Tôi để lại – Tôi để lại – (Mọi việc thế là hỏng cả rồi). Trời ơi!
Ông Devizes ơi, tôi không biết làm gì với tài sản này.

ROBERT. Tôi – tôi thực sự - cho rằng ...

PHILIP (chua chát). Ông có giúp tôi ý kiến gì được không?

ROBERT. Mấy bà chị họ chết rồi, phải không ạ?

PHILIP. Chết lâu rồi.

ROBERT (luống cuống). Trong trường hợp một món tiền lớn như vậy.

PHILIP (để cho tất cả số vàng mà ông đã góp nhặt được tuột qua ngón tay). Đây tiền mà tôi kiếm được bằng máu của tôi. Trời ơi!
(nhăn rãnh ra) Ông già kia có thích chơi với tiền không nhỉ? Nếu tôi mang từng túi đến đây, ông có ném qua cửa sổ dùm tôi không?

ROBERT. Thưa Ngài Philip!

PHILIP (lấy một mảnh giấy trong túi ra). Đây, ông hãy cầm lấy. Giấy này ghi tên và địa chỉ của năm sáu người, tôi đã tranh đấu với họ

phần lớn chỉ vì tiền, và tôi đã thắng họ. Ông hãy thảo một chúc thư để lại tất cả số tiền của tôi cho họ chia nhau cùng với những lời nguyện rửa kính cẩn của tôi, rồi ông mang lại cho tôi ký.

ROBERT (rất đỗi ngạc nhiên). Nhưng thực sự tôi không thể....

PHILIP. Nếu ông không làm thì người khác làm. Được chứ, ông?

ROBERT. Được lắm.

PHILIP. Thế là xong. (Ông đứng dậy cười. Ông nhìn ông Devizes như trêu chọc). Ông lão ngủ bên lò sưởi ời, thế là không có mặt ông trong lúc thảo chúc thư cuối cùng của tôi.

(Họ ngạc nhiên vì ông già cựa quậy).

Ô. DEVIZES. Chuyện gì mà nói đến chúc thư vậy?

ROBERT. Ba thức đấy à?

Ô. DEIVZES (mở mắt nhìn mặt Philip). Thưa ông, tôi không quen ông.

ROBERT. Có chứ, có chứ. Ba, ba nhớ ông Ross chứ. Bây giờ ông ấy là Ngài Philip đấy.

Ô. DEVIZES (lịch thiệp). Ngài Philip à? Thưa ngài, tôi chúc ngài vui

về, nhưng tôi không quen ngài.

ROBERT (giọng khuyến khích). Ông Ross đó, ba ạ.

Ô. DEVIZES. Tôi có quen một ông Ross đã lâu rồi.

ROBERT. Vẫn ông ấy đấy.

Ô. DEVIZES (buồn rầu). Không, không phải. Ông ta là một thanh niên mặt mũi sáng sủa, có người vợ thân yêu và đẹp lắm. Họ tới lập chúc thư (Ông cười thầm) và tôi thề có trời có đất, họ chỉ có hai xu rưỡi. Tôi thích họ lắm, thực là một cặp vợ chồng hạnh phúc.

ROBERT. (với giọng như xin lỗi). Quá khứ đối với cha tôi rõ hơn hiện tại. Thế là đủ rồi, Ba.

PHILIP (cục cằn). Để kệ ông cụ nói tiếp.

Ô. DEVIZES. Những kẻ đáng thương, tất cả đều có một kết cục khổ sở, ông biết chứ?

PHILIP (không cục cằn đối với ông già). Vâng, tôi biết. Tại sao mọi việc đều không ra gì cả, hở cụ? Tôi ngồi nghĩ và ngạc nhiên, và tôi vẫn không thể tìm ra căn nguyên.

Ô. DEVIZES. Đó là cái điềm đáng buồn đấy. Không có căn nguyên gì cả. Lúc nào nó cũng sẵn có ở đấy rồi. Y đã nói cho tôi hay tất cả về

điều đó.

ROBERT. Ba tôi đang nghĩ đến chuyện gì khác. Tôi cũng không biết là chuyện gì nữa.

PHILIP. Yên nào. Cái đó là cái gì mà sẵn có ở đấy rồi?

Ô. DEVIZES. Lúc nào nó cũng ở trong người họ - một chấm không lớn hơn đầu chiếc kim, nhưng chỉ chờ để lan rộng ra và kết liễu đời họ khi thời gian tới.

ROBERT. Tôi không hiểu ba tôi bị cái gì ám ảnh.

PHILIP. Cụ biết lắm. Vậy có thể làm gì để đề phòng nó không hờ cụ?

Ô. DEVIZES. Nếu họ để ý canh chừng. Nhưng họ không biết nên họ không canh chừng. Tội nghiệp cho họ.

PHILIP. Tội nghiệp cho họ.

Ô. DEVIZES. Nó là căn bệnh thật gớm ghiếc. Cuối cùng nó làm hại gần hết mọi người, nếu không canh chừng. (Ông lại ngồi phịch xuống ghế và quên họ liền)

ROBERT. Ba tôi nói huyền thuyên không đâu vào đâu.

PHILIP. Ông già biết chứ. (Ông chậm chạp xé tan mảnh giấy mà ông

đã đưa cho Robert).

ROBERT (nhẹ nhõm). Tôi vui mừng thấy ông làm như vậy.

PHILIP. Một chấm không lớn hơn đầu chiếc kim (Một mong ước vụt hiện ra trong óc ông, có lẽ quá chậm) Tôi ước mong tôi có thể giúp đỡ một số thanh niên trước khi chấm đen đó có đủ thì giờ lan rộng ra và hủy diệt họ như nó đã hủy diệt tôi và thân nhân của tôi.

ROBERT (tươi tỉnh hẳn lên). Với một gia tài lớn như vậy.

PHILIP (kết toán đời mình). Điều đó không phải có tiền mà làm làm được đâu, ông ạ.

(Ông đi khỏi, và đi đâu chỉ có Trời biết).

HẾT

Đánh máy: Nerissa

Nguồn: HuyTran / VNthuquan - Thư viện Online

Được bạn: Ct.Ly đưa lên

vào ngày: 2 tháng 3 năm 2009